

ELITA SIRKULATSIYASI

Burxonova Durdona Xasan Qizi

O'zbekiston Respublikasi Mirzo Ulug'bek Nomidagi Toshkent Davlat Milliy Universitet
"Ijtimoiy fanlar fakulteti" "Siyosatshunoslik yo'alishi" 3-kurs talabasi

Annotatsiya:

ushbu maqolada Elitaga mansublik mezonlari, elitaga mansublik usullari Gorld Lassuel va Seymurlarning elitaga mansublik konsepsiyasi ko'rib chiqiladi

Kalit so'z: Elitaga mansublik pantuplyaj, zamonaviy elitaga mansublik mezonlari Sotsializatsiya, subektlashtirish.

Elitaga mansublik mezonlari bizningcha tashkilotchilik qobiliyati, moddiy intellektual salohiyatning ustunligi, alohida individual fazilat tushuniladi AQSHda elitaga mansublik pantuplyaj usuliga tayanadi shtat g'aznachisi oddiy aholidan 2barobar ko'p oylik olsa AQSHda reklama yaratuvchisi 10 barobar ko'p oylik oladi, biroq strategik qarorlar qabul qilishda 1-2ga yaqinlasha olmaydi G'arb siyosatshunosligida elitaga mansublik mezonlari bo'lib A.nufuzli ta'lim, professionallik, va hokimiyatga kirish va unga yaqin bo'lish. Masalan Fransiyada elitaga mansublik mezonlari ichida eng yuqori baho ta'lim muassasasiga qaratiladi 1794-yilda tasis etilgan ENA milliy boshqaruv maktabi va SHarl Degol oliy maktablari hisoblanadi. 1962-yilda fransuz elitasining 17,8% qismi 2ta oliy ta'lim maktabiga hissa qo'shgan 1980-yilga kelib 28,5% 1990-yilda 48,7% bugun esa 60%i 2ta maktab hissasiga to'g'ri keladi har ikki jihatni umumlashtirib zamonaviy jamiyatda elitaga mansublikni 4 toifaga ajratish mumkin. 1. Iqtisodiy mezon bu iqtisodiy resurslarga egalik qilish yoki ularni nazorat qilish 2. intellektual mezon bu maqsadni belgilash tartibidir 3. siyosiy mezon bu hokimiyatga egalik qilish va reurslardan ko'proq foydalanish 4. professional mezon jamiyatda eng yuqori ko'rsatkichlarga erishganlar jamoasi. Siyosiy elitaga mansublik uslublari 1. Pozitsion uslub bu shaxsni hokimiyat irarxiasidagi mavqesiga ko'ra elita deb tasniflanishini o'z ichiga oladi.

2. Reputatsion uslub bu jamiyat tizimida yuqori ko'rsatkichlar asosida baholangan qatlamni elita deb atash 3. Qarorli uslub bu uslub strategik qarorlarni kim qabul qilishiga asoslangan elitani shakllantirishdir. Elitaga mansublik belgilari 20 asr oxiri 21 asr boshlarida ijtimoiy hayot voqeliklarining o'zgarishi bilan birga ro'y beradi natijada elitizm. haqidagi g'oyalar tubdan o'zgaradi bunda zamonaviy elitaga mansublik mezonlari bo'lib 1. Ratsionalizatsiya, 2. Sotsializatsiya, 3. subektlashtirish yetakchi maydonga chiqadi. Elitaga mansublikning yana bir muhim mezoni mavjud bo'lib bu STRUKTURAVIY FUNKSIONAL mezondir bu yondashuv asoschisi Gorld Lassuel, Seymour Lipset hisoblanadi. Mazkur mezon orqali elitaga mansublikning 2xil tasnifi mavjud, 1. hokimiyat irarxiasida egallangan rasmiy pozitsiyalar, 2. qaror qabul qilishga tasir qilishda real salohiyat. Lassuelning strukturaviy funksional konsepsiyasiga ko'ra 8ta eng yuqori darajaga ega bo'lgan qoidalar deb kuch, bilim, boylik, sog'lik, mahorat, hurmat va axloq deb qaraydi.

Lassuel va Lipset qarashlari zamonaviy siyosatshunoslik hukmron elita xususiyatlarini aniqlashga qaratilgan shu bois elita jamiyatdagi eng yuqori qatlam maksimal kuchga ega bo'lgan guruhdir u nafaqat siyosiy tizimni boshqaradi yoki o'zgartiradi balki davlatlar mehanizmini boshqaradi sababi. 1. Elita davlat tuzilmasida muhim lavozimlarni egallagan shaxslar ilgari shu elita lavozimlarida ishlagan va istefoga chiqqanidan so'ng amaldagi rejimiga sodiq qolgan shaxslardir, 2. elita rasmiy institutlarini azosi

bo'lmagan lekin ushbu institutlarning qaror qabul qilish jarayoniga katta ta'sir ko'rsatadigan shaxslardir, 3.elita hokimiyatda ular bilan hisoblashishga majbur bo'lgan kishilardir, 4.elita hokimiyatdagilarning oila azolaridir. Elitaga mansublikni turli olimlar turlicha yondashuvlar asosida ko'rib chiqqan misol uchun

Raymond Aron elitaga mansublikni yetakchilik sifatleri orqali koradi ya'ni elitaga kirmoqchi bo'lgan kishida yetakchilik yani jamoani ergashtira olish ishontira olish va boshqara olish hususiyatlariga to'xtaladi.

Keller esa elitaga mansublikni biznes yaxshi siyosat olib borish yaxshi madaniyat olib borish orqali belgilaydi.

Risman esa elitaga mansublikni raqiblik va hamkorlik orqali belgilanadi deydi yani bunda elita ichidagi yoki elitaga kirmoqchi bo'lgan shaxs raqobatlasha olishi raqibidan har taraflama yetuk tajribali intellektual salohiyatli bo'lishi kerak, bundan tashqari inqirozli vaziyatlarda hamkorlik yoli bilan foyda korishi inqirozni bartaraf etishi nazarda tutiladi.

1. References:

- Шукурова, М. А. XVI-XVIII АСРЛАРДА ИНГЛИЗ ТИЛИДА ЭТИКА АТАМАЛАРИНИНГ РИВОЖЛАНИШИГА ДОИР БАЪЗИ МАСАЛАЛАР НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ЭТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ В АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ XVI-XVIII ВЕКОВ SOME ISSUES ON THE DEVELOPMENT OF TERMS OF ETHICS IN THE. ANIQ VA TABIIY FANLAR, 165.
2. Shukurova, M. A. Development Of The Informative Structure Of The Lexical-Conceptual Field Of Ethics In The 16th-18th Centuries.
3. Askarovna, S. M. (2021). General Linguistic Theories in English Linguistics of the Xvi-xvii Centuries and the Practice of Norms in Vocabulary. European Scholar Journal, 2(4), 504-506
4. Шукурова, М. (2023). XVI-XVII ASRLAR INGLIZ TILI ETIKA TERMINLARINING STRUKTUR TAHLILI. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 41(41).
5. Шукурова, М. (2023). REVIEW OF LINGUISTIC THEORIES IN THE ENGLISH LANGUAGE OF THE RENAISSANCE PERIOD. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 41(41).
6. Uktamova, N. (2021). THEORETICAL ISSUES TO INCREASE THE EFFICIENCY OF EMISSION OPERATIONS OF COMMERCIAL BANKS. International Finance and Accounting, 2021(4), 14.
7. Younas, Ammar, Recent Policies, Regulations and Laws Related to Artificial Intelligence Across the Central Asia (August 1, 2020). Ai Mo Innovation Consultants, 2020, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3664983>
8. Younas, Ammar. "Sustaining Innovative Economy in Fourth Industrial Revolution: A Whitepaper of Uzbek Centered Artificial Intelligence Policy (February 01, 2020)." Available at SSRN 3533410.
9. Younas, Ammar, and Kinza Fatima. "REGULATING NANOTECHNOLOGY TRANSFER IN DIGITALIZED CENTRAL ASIA." DEVELOPMENT ISSUES OF INNOVATIVE ECONOMY IN THE AGRICULTURAL SECTOR (2021): 744-746.
10. Younas, Ammar, et al. "Overview of big data and cloud computing laws, regulations and policies in central Asia." Regulations and Policies in Central Asia (August 12, 2020) (2020).
11. Younas, Ammar. "Finding a consensus between philosophy of applied and social sciences: A case of biology of human rights." JournalNX A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal. ISSN 2581-4230 (2020): 62-75.

12. Younas, A. "Legality of Rule of Law with Chinese Characteristics: A Case of "Ultra-Sinoism". Russian Law Journal. 2020; 8 (4): 53-91."
13. Younas, Ammar. "The Rise of 5G in Central Asia: Latest News and Updates about the Next Generation Network." AI Mo Innovation Consultants (Smc-Pvt) Ltd (2020).
14. Younas, Ammar. "Responsible AI: Introduction of "Nomadic AI Principles" for Central Asia." (2020).
15. Ammar, Younas. "Subjects, objects and forms of land ownership in Kyrgyzstan: challenges and prospective." International Journal of Innovative Technologies in Economy 2 (8) (2017): 19-21.